

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Urząd Miasta
Kielce

Próbny egzamin maturalny

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ

1

POZIOM PODSTAWOWY
CZĘŚĆ 1. i 2.

Symbol arkusza

MPOP-P1-100- 2512

DATA: **9 grudnia 2025 roku**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **8:00**

CZAS PRACY: **240 minut**

(łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

ŁĄCZNA LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 1. i 2.: **25**

WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

Uprawnienia zdającego do:

☐

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela - zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny z częściami 1. i 2. (testami) zawiera 18 stron (zadania 1–15). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie wpisz swój numer PESEL.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Część 1. Test *Język polski w użyciu*

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Julia Więckiewicz - Modrzewska
Sztuczna inteligencja w edukacji

W miarę rozwoju technologii opartych na sztucznej inteligencji, pojawiają się nowe pytania i wyzwania związane z tym, jak najlepiej wykorzystać ją w edukacji, jednocześnie respektując zasady etyki, bezpieczeństwa i prywatności. To nie tylko kwestia technologii, lecz także filozofii edukacji i odpowiedzialnego stosowania nowych narzędzi.

Ramy etyczne odgrywają kluczową rolę w kontekście wykorzystania AI w edukacji. Warto jednak pamiętać, że ramy te muszą być elastyczne i podlegać stałej aktualizacji. Dzieje się tak ze względu na dynamiczny rozwój technologii AI oraz jej szeroki zakres zastosowań. Kluczowe jest również dostosowywanie ram etycznych do zmieniających się społecznych wartości oraz oczekiwań wobec technologii. Jedną z najistotniejszych kwestii etycznych związanych z wykorzystywaniem sztucznej inteligencji jest wykorzystywanie przez algorytmy uprzedzeń i stereotypów funkcjonujących w społeczeństwie. Sztuczna inteligencja działająca na podstawie uczenia się maszynowego, polegającego na wykonywaniu zadań przez komputery bez konieczności podawania im dokładnych instrukcji krok po kroku, nie pozostaje bezstronna. To, jaką bazę wiedzy będzie posiadała, zależy w głównej mierze od tego, z jakich danych jakościowych będzie korzystała. Jedną z form tego problemu jest dyskryminacja ze względu na płeć, która ujawnia się, gdy uczniowie korzystają z narzędzi opartych na AI do tłumaczenia. Za przykład posłużyć może Google Translate, który tłumaczył tureckie odpowiedniki „Ona/on jest pielęgniarką/pielęgniarem” wyłącznie na formę żeńską, natomiast „Ona/on jest lekarzem” na formę męską.

Kolejnym zagrożeniem, które staje się coraz bardziej realne, jest uzależnianie się uczniów od wykorzystywania systemów opartych na sztucznej inteligencji. Istnieje ryzyko, że uczniowie mogą tracić zdolność do samodzielnego myślenia i rozwiązywania problemów, polegając zbyt mocno na algorytmach AI. [...] Uczniowie wykorzystują chat do wykonywania zadań domowych oraz pisanie prac lub konspektów, co ma wpływ na zanikanie umiejętności krytycznego myślenia, analizy, syntezy i trafnego wnioskowania, co może doprowadzić do nieuczciwości i nieadekwatnej oceny. Wygenerowane przez Chat GPT odpowiedzi bazują na dużej liczbie tekstów, artykułów naukowych, dokumentów, zdjęć oraz postów, które przez lata publikowane były w sieci internetowej. Rodzi to poważne wątpliwości dotyczące plagiatu, ponieważ Chat GPT nie podaje źródeł, z których czerpie informacje, ani nie przypisuje autorstwa do generowanych treści.

Dodatkowo nie należy zapominać o tym, jaki wpływ sztuczna inteligencja odciska na interakcjach społecznych w procesie edukacji. Czy nauczyciele zostaną zastąpieni przez maszyny czy też AI będzie jedynie narzędziem wspomagającym? W jaki sposób te zmiany wpłyną na rozwijanie umiejętności społecznych uczniów? [...] Nauczycieli nurtują obawy, co do zastąpienia ich funkcji przez roboty. Przekłada

się to na zaniepokojenie kwestią braku możliwości precyzyjnego monitorowania postępów każdego ucznia w ramach prowadzonych przez nich zajęć. Niezaprzeczalna jest również trudność, z jaką maszyny borykają się w adaptacji do zmian emocjonalnych, zwłaszcza w kontekście zindywidualizowanych potrzeb każdego ucznia, uwzględniając przy tym zróżnicowane ograniczenia i potencjał edukacyjny jednostek. Nauczyciel w postaci robota lub oprogramowania bazującego na systemach sztucznej inteligencji pozbawiony jest zdolności do odczuwania emocji, staje w obliczu ograniczeń, zwłaszcza w kontekście dostosowywania się do zmian. Natomiast ludzie nauczyciele angażują się emocjonalnie w spersonalizowane strategie nauczania, ukierunkowane na osiągnięcie sukcesu w procesach uczenia się i wychowania, co wydaje się nieosiągalne dla sztucznej inteligencji edukacyjnej.

Aby przeciwdziałać tym zagrożeniom, ważne jest przyjęcie odpowiedzialnego i etycznego podejścia do rozwoju i wykorzystania sztucznej inteligencji. Konieczne jest stworzenie regulacji, etycznych wytycznych oraz mechanizmów nadzoru nad sztuczną inteligencją, takich jak: wprowadzenie kodeksu etycznego dla twórców systemów AI, ustanowienie niezależnych organów nadzorczych, które monitorowałyby zastosowania AI w edukacji, a także prowadzenie kampanii edukacyjnych, aby wykorzystać potencjał AI, jednocześnie minimalizując potencjalne ryzyko i zapewniając korzyści społeczności szkolnej.

[Opracowano na podstawie: J. Więckiewicz - Modrzewska,
Sztuczna inteligencja w edukacji – szanse i zagrożenia, Szkoła specjalna (2) 2024]

Tekst 2.

Jerzy Grodniewicz

Psychoterapia w smartfonie

Sztucznej inteligencji chyba już nie trzeba przedstawiać. Przypomnijmy tylko, że mianem tym określamy każdy sztucznie stworzony system, który zdolny jest w pewnym zakresie naśladować ludzką inteligencję poprzez realizowanie zadań takich jak posługiwanie się językiem, rozpoznawanie wzorców czy przeprowadzanie rozumowań. W odróżnieniu od klasycznych programów komputerowych algorytmy AI mają zdolność ciągłego samodoskonalenia, zwaną „uczeniem maszynowym”. Podobnie jak w przypadku nabywania wielu umiejętności przez ludzi, im więcej razy algorytm wykona dane zadanie, tym lepiej będzie sobie z nim radził w przyszłości.

Coraz częściej AI wykorzystywana jest także w psychiatrii. Tu również na plan pierwszy wysuwa się diagnostyka. Podejmuje się np. pierwsze próby stosowania algorytmów uczenia maszynowego do rozpoznawania objawów depresji na podstawie analizy ludzkiej mowy i mimiki i można mieć nadzieję, że w przyszłości maszyny będą umiały robić to przynajmniej tak dobrze jak ludzie. Może się jednak okazać, że uczenie maszynowe otworzy przed nami dostęp do zupełnie nowych zasobów, nieosiągalnych dla ludzkich diagnostów. Algorytmy – w przeciwieństwie do ludzi – są niestrudzone. Wyposażone w odpowiednią moc obliczeniową będą mogły w przyszłości równocześnie analizować dane o naszej lokalizacji i sposobie korzystania z urządzeń mobilnych, treść i intonację naszych wypowiedzi, naszą mimikę i wiele innych parametrów. Potencjał takiego kumulatywnego rozwiązania jest ogromny.

Tego typu awatary stanowią potencjalnie znakomite narzędzie wspomagające pracę terapeutów. Brak specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego jest jednak sporym problemem – według Światowej Organizacji Zdrowia na całym świecie na

każde 100 tys. osób przypada ich zaledwie 13. Szacuje się też, że 70 proc. osób zmagających się z chorobami psychicznymi pozostaje bez profesjonalnej opieki. Jeśli więc AI ma nam pomóc, powinniśmy poszukiwać rozwiązań, które w ogóle nie będą wymagały uczestnictwa człowieka. Pierwszym krokiem w tym kierunku są coraz popularniejsze chatboty terapeutyczne.

Na czym dokładnie polega działanie takich chatbotów? To algorytmy wyspecjalizowane w przetwarzaniu języka, które coraz częściej spotykać można np. na stronach banków czy sklepów internetowych, gdzie mają za zadanie ułatwić klientowi rozwiązanie często napotykanego problemu lub odnalezienie odpowiedniej usługi. Chatboty terapeutyczne stoją, rzecz jasna, przed znacznie trudniejszym zadaniem – przeprowadzaniem interwencji terapeutycznej.

Kiedy zatem będziemy mogli umówić naszą pierwszą sesję terapeutyczną u sztucznej inteligencji? Najpewniej nie wydarzy się to w najbliższej przyszłości. Być może wraz z rozwojem technologii będą powstawały algorytmy i roboty coraz lepiej udające ludzki sposób doświadczania rzeczywistości i pewnie coraz częściej będziemy się na to nabierać. Czy jednak w psychoterapii wystarczy, żeby wydawało się nam, że terapeuta nam współczuje i nas rozumie? A może warunkiem jej skuteczności jest autentyczne współczucie i zrozumienie? Mało prawdopodobne, że da się zbudować stosunkowo wąską listę wszystkich tematów, które poruszane są w trakcie psychoterapii. Jak głosi słynne pierwsze zdanie powieści „Anna Karenina”: „Wszystkie szczęśliwe rodziny są do siebie podobne, każda nieszczęśliwa rodzina jest nieszczęśliwa na swój sposób”. Ludzkie cierpienie ma bardzo różne oblicza. Długo jeszcze trzeba będzie czekać, żeby o nich wszystkich porozmawiać z maszyną.

[Opracowano na podstawie: J. Grodniewicz, *Psychoterapia w smartfonie*, www.tygodnikpowszechny.pl/psychoterapia-w-smartfonie-177632]

Zadanie 1. (0-1)

Wyjaśnij, w jaki sposób różnica w zdolności do odczuwania emocji i rozumienia przez AI podnoszona przez Jerzego Grodniewicza jest warunkiem skuteczności interwencji terapeutycznej?

1.
0-1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.
0-1

Zadanie 2. (0-1)

Jerzy Grodniewicz oraz Julia Więckiewicz - Modrzewska w swoich tekstach odwołują się do sposobów działania algorytmów AI. Czy te odwołania ilustrują takie samo przekonanie o sztucznej inteligencji? W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.
0-1

Zadanie 3. (0-1)

Jakie dwa różne środki zaradcze i mechanizmy nadzoru nad sztuczną inteligencją w edukacji proponuje Julia Więckiewicz - Modrzewska, aby przeciwdziałać zagrożeniom i zapewnić korzyści społeczności szkolnej?

.....

.....

.....

.....

4.
0-1

Zadanie 4. (0-1)

Tekst Julii Więckiewicz - Modrzewskiej podkreśla konieczność, by ramy etyczne były elastyczne i podlegały stałej aktualizacji ze względu na dynamiczny rozwój technologii. Czy ten postulat elastyczności etycznej ma analogiczne odzwierciedlenie w tekście Jerzego Grodniewicza?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0-2)

Autorzy przywołanych tekstów posługują się słownictwem wartościującym. Rozstrzygnij, czy funkcja tego słownictwa w wypowiedziach autorów jest taka sama. Odpowiedź uzasadnij.

5.
0-2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0-4)

Na podstawie obu tekstów napisz notatkę syntetyzującą na temat: *różne aspekty AI we współczesnej cywilizacji*. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

6.
0-4

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce dla
egzaminatora

Część 2. Test historycznoliteracki

Zadanie 7. (0-2)

Przeczytaj poniższe fragmenty tekstów.

Arystoteles

Poetyka (fragm.)

Zgodziliśmy się już, że tragedia jest naśladowczym przedstawieniem pełnej, skończonej i posiadającej określoną wielkość akcji [...]. Najprościej można by to określić w ten sposób: właściwą normą wielkości fabuły jest taka jej długość, w ramach której poprzez kolejny bieg zdarzeń może na zasadzie prawdopodobieństwa lub konieczności nastąpić przemiana losu bohatera ze szczęścia w nieszczęście bądź z nieszczęścia w szczęście.

[Arystoteles, *Poetyka*, Wrocław 1983]

Sofokles

Antygona (fragm.)

KREON

Najczcigodniejszy w mieście! - Oto burza
Która wstrząsała groźnie naszą nawą,
Minęła dzięki wszechmogącym bogom
I znów płyniemy po spokojnych wodach.
Was jako pierwszych wezwałem do siebie,
boście w przeszłości wspierali Lajosa,
Kiedy był królem, a potem Edypa,
Odkąd tu nastał, ocaliwszy miasto,
A wreszcie jego młodocianych synów.
Jak wam wiadomo, teraz, gdy polegli,
Zbrukani własną krwią w braterskiej walce,
Ja zgodnie z prawem - najbliższy ich krewny -
Przejąłem po nich tron i całą władzę.

[Sofokles, *Trylogia tebańska*, Warszawa 2014]

7.
0-2

Odwołując się do przytoczonej wypowiedzi Kreona oraz całości dramatu Sofoklesa, rozstrzygnij, czy losy bohatera uległy przemianie “z nieszczęścia w szczęście” czy “ze szczęścia w nieszczęście”. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0-1)

Przeczytaj poniższy tekst literacki.

Świat Hioba legł w gruzach, gdyż on także akceptował tradycyjną doktrynę. Teraz widzi, że nie ma ona zastosowania w jego wypadku – nie zna jednak żadnego innego rozwiązania. Zmaga się mężnie ze swym problemem, lecz nie znajduje wyjścia; jego cierpienia są teraz całkowicie bezsensowne i skłonny on jest kwestionować sprawiedliwość Boga. Ten Hiob [...] jest [...] człowiekiem z krwi i kości, usiłującym wykryć przebłysk znaczenia w nieodgadnionych drogach Boga, człowiekiem stąpającym po omacku w gęstej ciemności – są to jednak ciemności wiary.

[Wilfrid J. Harrington, *Klucz do Biblii*, Warszawa 1984]

Wyjaśnij, odwołując się do treści *Księgi Hioba*, co oznacza sformułowanie W. J. Harringtona, że Hiob „zmaga się mężnie ze swym problemem”.

8.
0-1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0-2)

Przeczytaj poniższe utwory literackie.

Jan Kochanowski

Tren XIX (fragm.)

W niebie szczerze rozkoszy, a do tego wieczne,
Od wszelakiej przekazy wolne i bezpieczne.
Tu troski nie panują, tu pracy nie znają,
Tu nieszczęście, tu miejsca przygody nie mają,
Tu choroby nie najdzie, tu nie masz starości,
Tu śmierć łzami karmiona nie ma już wolności.
Żyjem wiek nieprzeżyty, wiecznej używamy
Dobrej myśli, przyczyny wszystkich rzeczy znamy.
Słońce nam zawsze świeci, dzień nigdy nie schodzi
Ani za sobą nocy niewidomej wodzi.

[Jan Kochanowski, *Treny*, Wrocław 1997]

Bolesław Leśmian

W zakątku cmentarza (fragm.)

Mają zmarli w niedzielę ten pośmiertny kłopot,
Że w obczyźnie cmentarza czują się - bezdomnie -
A lubią noc tę spędzać popod mgłą lub popod
Wiecznością, co się w jarach gęstwi nieprzytomnie.

Maria z Bzówka - wygody wspomina izdebne,
Słońce - w łóżku, wiatr - w sieni - i ogród macierzyn,
Gdzie było tyle w radość uchodzących ścieżyn,
A wszystkie takie - trafne i drzewom - potrzebne!...

Żebak, co się zadławił na śmierć krztyną chleba -
Kijem niegdyś wędrownym obłędnie się babrze
W nieodgadłe błękitnym - pełnym Boga - chabrze,
By zeń dla snu wiecznego wydłubać - żdźbło nieba.

Mnich, co po to był ziemski tłumiał bez szemrania,
By pędzić żywot wieczny w sposób nienaganny -
Kreśli palcem na próchnie list do panny Anny
Z życzeniami rychłego w kwiatach - zmartwychwstania.

[Bolesław Leśmian, *Wybór poezji*, Wrocław 1991]

9.
0-2

Wyjaśnij, czym się różni obraz życia pośmiertnego w przytoczonym fragmencie *Trenu XIX* Jana Kochanowskiego od obrazu życia pośmiertnego w przytoczonym fragmencie wiersza *W zakątku cmentarza* Bolesława Leśmiana. W odpowiedzi odwołaj się do każdego z tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0-1)

Przeczytaj poniższy fragment tekstu.

Ignacy Krasicki

Świat zepsuty (fragm.)

Gdzieżeś, cnoto? gdzieś, prawdo? gdzieście się podziały?
Tuście niegdyś najmilsze przytulenie miały.
Czcili was dobre nasze ojcy i pradiady,
A synowie, co w bite wstąpić mieli ślady,
Szydząc z świętej pocziwych swych przodków prostoty,
Za blask czczego poloru zamienili cnoty.
Słów aż nadto, a same matactwa i łgarstwa;
Wstręt ustał, a jawnego sprośność niedowiarstwa
Śmie się targać na święte wiary tajemnice;
Jad się szerzy, a źródło biorąc od stolice,
Grozi dalszą zarazą. Pełno ksiąg bezbożnych,
Pełno mistrzów zuchwałych, pełno uczniów zdrożnych;
A jeśli gdzie się cnota i pobożność mieści,
Wyśmiewa ją zuchwałość, nawet w płci niewieściej,
Wszędzie nierząd, rozpusta, występki szkaradne.
Gdzieżeście, o matrony święte i przykładne?
Gdzieżeście, ludzie prawi, przystojna młodzieży?

[Ignacy Krasicki, *Satyry i listy*, Wrocław 1999]

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do przytoczonego fragmentu *Świata zepsutego* Ignacego Krasickiego. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

10.
0-1

1.	Nagromadzenie pytań retorycznych służy podkreśleniu rozczarowania narratora współczesnością.	P	F
2.	Narrator opisując współczesność przede wszystkim koncentruje się na obiektywnym opisie realiów życia.	P	F
3.	Wykorzystanie kontrastu w prezentowaniu przemian społecznych służy zobrazowaniu idei postępu XVIII w.	P	F

Zadanie 11. (0-1)

Przeczytaj poniższe fragmenty tekstu.

Adam Mickiewicz

Dziady (fragm.)

[Przedmowa]

Wszyscy pisarze, którzy uczynili wzmiankę o prześladowaniu ówczesnym Litwy, zgadzają się na to, że w sprawie uczniów wileńskich było coś mistycznego i tajemniczego. Charakter mistyczny, łagodny, ale niezachwiany Tomasz Zana, naczelnika młodzieży, religijna rezygnacja, braterska zgoda i miłość młodych więźniów, kara boża, sięgająca widomie prześladowców, zostawiły głębokie wrażenie na umyśle tych, którzy byli świadkami lub uczestnikami zdarzeń; a opisane zdają się przenosić czytelników w czasy dawne, czasy wiary i cudów.

[A. Mickiewicz, *Dziady drezdeńskie (część III)*, Wrocław 2012]

11.
0-1

Odwołując się do dramatu A. Mickiewicza, wyjaśnij, w jaki sposób tematyka opisana we fragmencie *Przedmowy* do dramatu znajduje potwierdzenie w treści całego utworu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0-2)

Przeczytaj fragmenty tekstów literackich.

K. Przerwa - Tetmajer

Eviva l'arte¹!

Eviva l'arte! Człowiek zginąć musi —
Cóż, kto pieniędzy nie ma, jest pariasem,
Nędza porywa za gardło i dusi —
Zginąć, to zginąć, jak pies, a tymczasem,
Choć życie nasze splunięcia nie warte:
Eviva l'arte!

Eviva l'arte! Niechaj pasie brzuchy
Nędzny filistrów naród! My artyści,

¹ **Eviva l'arte!** – Niech żyje sztuka!

My, którym często na chleb braknie suchy,
My, do jesiennych tak podobni liści,
I tak wykrzyknem: gdy wszystko nic warte,
Eviva l'arte!

Eviva l'arte! Duma naszym bogiem,
Sława nam słońcem, nam, królom bez ziemi!
Możemy z głodu skonać gdzieś pod progiem,
Ale jak orły z skrzydły złamanemi —
Więc naprzód! Cóż jest prócz sławy co warte?
Eviva l'arte!

Eviva l'arte! W piersiach naszych płoną
Ognie przez Boga samego włożone:
Więc patrzym na tłum z głową podniesioną,
Laurów za złotą nie damy koronę,
I chociaż życie nasze nic nie warte:
Eviva l'arte!

[Antologia liryki Młodej Polski, Wrocław 1990]

S. Wyspiański
Wesele (fragm.)

NOS
do Poety

Znam, znam: evviva l'arte,
życie nasze nic niewarte:
kult Bachusa i Astarte.
Ha! trza znosić Fata, Los,
konsekwentnie próżny trzos;
o Wielkościach darmo śnić,
trzeba żyć, trzeba żyć. —
Bonaparte, ten miał nos.

GOSPODARZ
ze swego miejsca

Gdzieżeś ty się tak uwinął,
ledwo drugi dzień wesela,
jużeś powalony z nóg.

NOS

Chciałem, żebym w tłumie zginął,
żeby się tak zniwelować,
zanurzyć się po szczyt głowy
w ten świat zdrowy;
indywidualność zdusić,
do prostoty się przymusić,
ale cóż, kiedy natura
rozśpiewała moją duszę;
mimo żem chciał się pogłębić,

na plan pierwszy wstąpić muszę —
 czuję! psiakrew, serce czuję... [...]
 Piję, piję, bo ja muszę,
 bo jak piję, to mnie kłuje;
 wtedy w piersi serce czuję,
 strasznie wiele odgaduję:
 tak po polsku coś miarkuję
 szumi las, huczy las:
 has, has, has.
 Chopin gdyby jeszcze żył,
 toby pił —
 has, has, has,
 szumi las, huczy las.

[S. Wyspiański, *Wesele*, Wrocław 1994]

12.
0-2

Rozstrzygnij, czy K. Przerwa - Tetmajer i S. Wyspiański w taki sam sposób przedstawiają obraz artysty. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0-2)

Przeczytaj fragment tekstu literackiego.

Stefan Żeromski

Przedwiośnie (fragm.)

— A cóż powiesz o szkołach szklanych! O kościołach zakwitających na wzgórzach, według marzenia i skinienia artystów, w formach tak pięknych, iż wobec nich zagaśnie i zblednie wszystko, co dotąd było.

— Jakoś ta cała cywilizacja idzie u ciebie, ojczy, sposobem cokolwiek fajerwerkowym.

— Wielkie wynalazki, a raczej niespodziane odkrycia, uchYLENIE tego, co dotąd było obok nas, lecz było zakryte — stwarzają to, że po ich zastosowaniu i spożytkowaniu wszystko idzie sposobem fajerwerkowym. Któż by pięćdziesiąt lat temu uwierzył, że można konia wyścigowego wsadzić na aeroplan i przewieźć go pod obłokami, a nawet nad obłokami z Paryża do Antwerpii? [...] Toteż stare miasta, te straszne zmory starej cywilizacji, będą zanikać, będą stawały się zabytkami muzealnymi, siedliskiem banków, sklepów, składów, magazynami krajów, składami towarów — a powstaną nowe miasta-ogrody, miasta-siedziiby, wśród pól, lasów, wzgórz rozciągnięte, rozwleczone po okolicach, wzdłuż linii elektrycznych kolei i tramwajów.

Zadanie 13.1 (0-1)

Wyjaśnij, do której idei pozytywistycznej nawiązuje koncepcja szklanych domów przedstawiona przez jednego z bohaterów *Przedwiośnia* S. Żeromskiego. Odpowiedź uzasadnij.

13.1
0-1

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13.2 (0-1)

Określ, za pomocą jakiego środka językowego S. Żeromski w wypowiedzi bohatera buduje utopijną wizję przyszłości Polski. W odpowiedzi zacytuj fragment i nazwij zastosowany środek.

13.2
0-1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0-2)

Przeczytaj poniższe fragmenty tekstów literackich.

T. Borowski

Proszę państwa do gazu (fragm.)

Upał, ogromny upał. Powietrze stoi nieruchomym, rozżarzoną słupem. Gardła są suche, każde wymówione słowo wywołuje ból. Och, pić. Gorączkowo, byle prędzej, byle do cienia, byle odpocząć. Kończymy ładować, ostatnie auta odjeżdżają, zbieramy skrzętnie znad toru wszelkie papierki, wygrzebujemy spomiędzy drobnego żwiru nietutejszy, transportowy brud, „żeby śladu po tym obrzydlistwie nie zostało”, i w chwili gdy ostatnia ciężarówka znika za drzewami, [...] zza zakrętu słychać gwizdek kolejarza. Powoli, niezmiernie powoli wtaczają się wagony, przeraźliwie odgwiszduje lokomotywa, z okien patrzą twarze wymięte i blade, płaskie, jakby wycięte z papieru, o ogromnych, płonących gorączką oczach. Już są auta, już jest spokojny pan z notatnikiem, już z kantyny wyszli esesmani z teczkami na złoto i pieniądze. Otwieramy wagony.

Nie, już nie można nad sobą panować. Wrywa się ludziom brutalnie walizki z rąk, szarpiąc ściąga się palta. Idźcie, idźcie, przemierzcie. Idą, przemijają. Mężczyźni, kobiety, dzieci.

[T. Borowski, *Wybór poezji i prozy*, Wrocław 1997]

G. Herling - Grudziński

Inny świat (fragm.)

My sami zresztą dbaliśmy usilnie o to, aby nas nie pozbawiano i tych skromnych pozorów wolności; tak silne jest w każdym więźniu pragnienie ocalenia najnędźniejszych choćby resztek własnej woli, że zapominając o naczelnej w obozach zasadzie samooszczędzania się, uważają za przywilej nieomal ciche prawo uświęcania bezgranicznego wyzysku pracy niewolniczej aktem własnej zgody. Jak gdybym tu słyszał Dostojewskiego: "Cały sens słowa aresztant oznacza człowieka bez woli; a wydając pieniądze, działa on już z własnej woli". Różnica była tylko jedna: nie mieliśmy pieniędzy, ale mieliśmy za to resztki sił do pracy i płaciliśmy nimi za zachowanie najskromniejszych pozorów człowieczeństwa równie szczodrze, jak katorżniczy carscy swoimi kopiejkami.

[G. Herling-Grudziński, *Inny świat. Zapiski sowieckie*, Kraków 2000]

14.
0-2

Rozstrzygnij, który z przytoczonych fragmentów tekstów ilustruje proces zlagrowania. W odpowiedzi wyjaśnij istotę zlagowrowania w kontekście treści wskazanego fragmentu.

.....

.....

.....

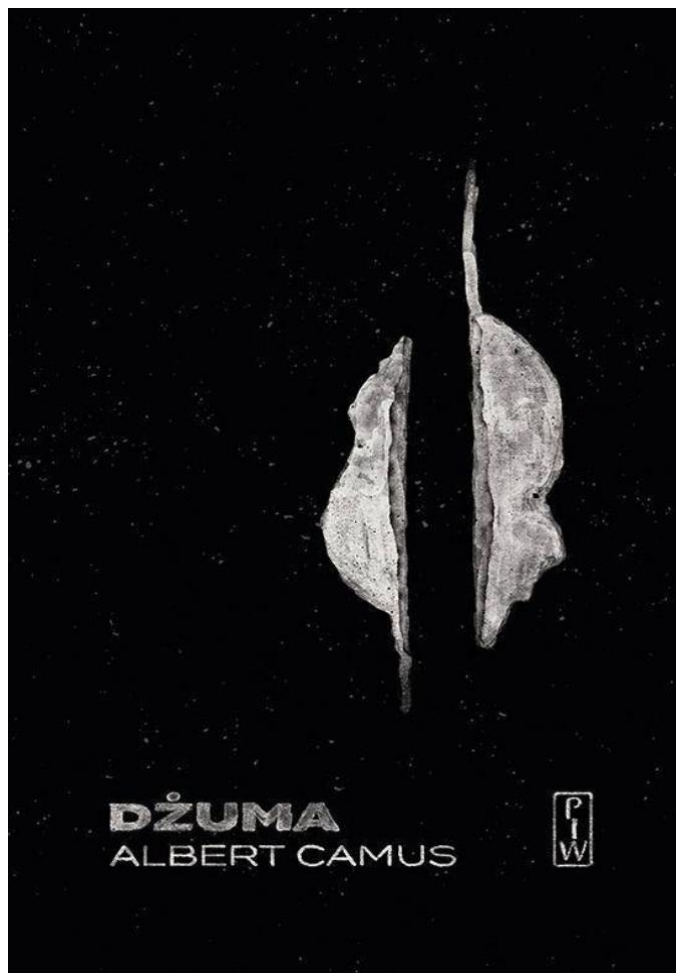
.....

.....

.....

Zadanie 15. (0-2)

Zapoznaj się z poniższą okładką książki *Dżuma* A. Camusa.

Na okładce książki za pomocą różnych elementów graficznych przedstawiono interpretację powieści Alberta Camusa. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście problematyki utworu *Dżumy*.

15.
0-2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)